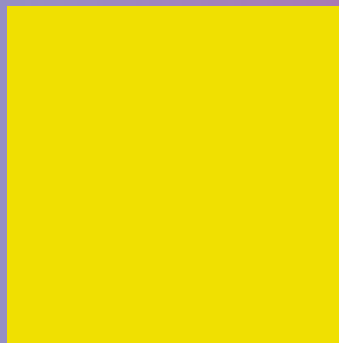

2

KATHOLICISME

KATHOLICISME

2.1 INLEIDING

2.1.1 INHOUD EN STRUCTUUR VAN DE HANDLEIDING

Deze handleiding voor de leerkracht is een didactisch pakket dat focust op een eerste kennismaking met het katholicisme. Dit pakket is ontwikkeld voor de leeftijdsgroep van 12- tot 18-jarigen en biedt de leerkracht of begeleider van een leergroep de kans om op het niveau van de eigen klasgroep dit thema uit te werken.

Het katholicisme is een wijdverspreide en bekende stroming binnen het christendom. De term 'katholiek' komt uit het Grieks en betekent 'universeel', de katholieke boodschap en de Katholieke Kerk zijn met name aan iedereen gericht, aan ieder persoon op de wereld. In dit didactisch pakket maken de leerlingen kennis met de kernelementen van het katholieke geloof, de Katholieke Kerk en het dagelijkse leven van een katholiek gelovige.

Het vertrekpunt van deze handleiding en didactisch pakket is een beeldfragment waarin een katholiek meisje, Sara, spreekt over haar eigen geloof: het katholicisme. Aan de hand van een brief vertelt ze over het katholicisme en bespreekt ze de kernelementen van haar geloof. Deze brief werd ook geïmplementeerd in de handleiding. De leerlingen kunnen de brief dus ten alle tijden (her)lezen.

Aan de hand van Sara's brief gaan de leerlingen aan de slag met de oefeningen. In deze handleiding voor de leerkracht vindt u telkens de juiste antwoorden op deze oefeningen, alsook extra informatie.

Vervolgens bevat deze handleiding een verdiepende oefening, die niet is opgenomen in de basisleerstof voor de leerlingen maar naargelang de eigen inschatting van de klascontext wel met de leerlingen kan worden besproken. Afsluitend bevat deze handleiding een woordenlijst, waarbij alle moeilijke begrippen kort en bondig worden verklaard op het niveau van de leerling. Daarna volgt een bibliografie.

Structuur en tijdschema van de module:

- Inleidende oefening (5 minuten)
- Beeldfragment (10 minuten)
- Oefening 1 (5 minuten)
- Oefening 2 (10 minuten)
- Oefening 3 (10 minuten)
- Oefening 4 (5 minuten)
- Oefening 5 (5 minuten)

2.2 OEFENINGEN

2.2.1 VOOR WE VAN START GAAN (5 MINUTEN)

De leerlingen beantwoorden individueel de onderstaande vraag voordat Sara's brief bekeken of gelezen wordt. Achtereenvolgens kan het persoonlijk antwoord van de leerlingen eventueel klassikaal besproken worden.

1. Schrijf vijf elementen neer die in je opkomen als je aan het katholicisme denkt.
2. Schrijf drie vragen neer die jij zou willen stellen over het katholicisme.

Figuur 2.1
Kerkgebouwen zijn
de gebedshuizen voor
katholieken. Op de foto
zie je de Sint-Gilliskerk
van Brugge, in België.
Bron: © Renáta
Sedmáková /
Adobe Stock

2.2.2 OEFENING 1: EEN EERSTE KENNISMAKING MET HET KATHOLICISME (5 MINUTEN)

De leerlingen beantwoorden onderstaande vragen na het bekijken/lezen van Sara's brief. Achtereenvolgens kunnen de persoonlijke antwoorden van de leerlingen eventueel klassikaal besproken worden.

1. Wat wist jij al over het katholieke geloof?
2. Welke informatie over het katholieke geloof is nieuw voor jou?

**2.3.OEFENING 2: WAT
WEET JE OVER HET
KATHOLIEK GELOOF?
(10 MINUTEN)**

De leerlingen beantwoorden onderstaande vragen na het bekijken/lezen van Sara's brief. U kan de juiste antwoorden hier terugvinden met aanvullende informatie over het correcte antwoord.

1. Wat betekent 'katholiek'?

a. Universeel

b. Kerk

c. Groot

Het katholicisme is een stroming binnen het christendom. Katholiek betekent 'universeel'. De katholieke boodschap en de Katholieke Kerk zijn immers aan iedereen gericht.

2. Als katholieken spreken over God de Vader, Jezus de Zoon en de Heilige Geest, dan noemen ze dit...

a. het kruis.

b. het Laatste Avondmaal.

c. de Heilige Drievuldigheid.

Net zoals andere christenen, spreken katholieken over God in drievoud: God de Vader, Jezus de Zoon en de Heilige Geest. Dit noemen ze de Heilige Drievuldigheid. Christenen geloven dus in één God die zich openbaart in drie verschillende gedaanten. Deze gedaanten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dit komt ook terug in het kruisteken dat christenen maken en waarbij zij zeggen: *"In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest"*.

3. Welke rangorde van ambten binnen de Katholieke Kerk is correct?

a. Bisschop, priester, diaken

b. Bisschop, diaken, priester

c. Leek, priester, bisschop

Binnen de Katholieke Kerk zijn er drie ambten: bisschop, priester en diaken. De bisschoppen nemen na de paus de belangrijkste plaats in. Zij zijn de rechtstreekse opvolgers van de leerlingen van Jezus en worden aangesteld door de paus. De paus is het hoofd van de Rooms-Katholieke Kerk. Hij wordt ook de bisschop van Rome genoemd. Katholieken belijden dat de paus de opvolger is van de apostel Petrus, één van de twaalf leerlingen van Jezus.

Ter ondersteuning van de bisschoppen zijn in de loop van de geschiedenis ook de ambten van priester en diaken ontstaan. Alleen mannen kunnen deze ambten van bisschop, priester en diaken invullen, en kunnen niet gehuwd zijn. Katholieke gelovigen die geen formeel ambt van bisschop, priester of diaken in de Kerk opnemen, worden leken genoemd. Daarnaast kunnen vrouwen de kerk dienen als religieuzen in congregaties of als leken (zowel binnen als buiten het huwelijk).

Leken, mannen en vrouwen, worden geroepen om zich te engageren in de samenleving vanuit een christelijke inspiratie. Ook vrouwen kunnen de kerk dienen, als religieuzen in congregaties of als leken, zowel binnen als buiten het huwelijk.

4. Met Pasen herdenken katholiek gelovigen...

a. de verrijzenis van Jezus Christus, na de kruisdood.

b. de geboorte van Jezus Christus.

c. de kruisdood van Jezus Christus.

Met Pasen, de belangrijkste feestdag binnen het christendom, herdenken christenen de verrijzenis van Jezus uit het graf. Na de kruisdood werd Jezus immers opnieuw tot leven gewekt door God. Christenen vieren met Pasen aldus dat Jezus uit de dood is opgestaan en dat de dood niet het laatste woord heeft. De liefde van God is sterker dan de dood. Zo is Pasen het symbool van hoop en toekomst. Het lijden, de dood en de verrijzenis van Jezus Christus vormen de kern van het christelijk geloof.

5. Welke naam heeft het geloofsboek van katholiek gelovigen?

a. Het Oude Testament

b. De Bijbel

c. De Koran

De Bijbel is het geloofsboek van christenen. Dit heilig boek voor christenen bestaat uit twee delen: het Oude/Eerste Testament en het Nieuwe/Tweede Testament. De term bijbel komt van het Griekse woord biblia, wat 'boeken' betekent. De Bijbel is namelijk een verzameling van verschillende

boeken, bestaande uit verschillende literaire genres: legenden, wijsheden, (historische) verhalen, profetische visioenen, Evangelies, enzovoort.

6. De Katholieke Kerk kent zeven sacramenten. Wat is een sacrament?

a. Een sacrament is een verwijzing naar een tekst uit het geloofsboek van katholieken.

b. Een sacrament is een ritueel waarbij God en de mens elkaar ontmoeten.

c. Een sacrament is een heilige plaats waar gelovigen bidden.

Een sacrament is een ritueel in de Katholieke Kerk waarbij God en de mens elkaar ontmoeten. De katholieke traditie kent zeven sacramenten die belangrijke momenten en overgangen in het leven van katholiek gelovigen raken: sacrament van het doopsel, sacrament van de eucharistie, sacrament van het vormsel, sacrament van het huwelijk, sacrament van de priesterwijding, sacrament van de ziekenzalving, sacrament van boete en verzoening.

7. In het alledaagse leven van katholieken speelt de verering van heiligen een belangrijke rol. Wat is een heilige?

a. Een heilige is iemand die reeds vijf keer op bedevaart is geweest.

b. Een heilige is een persoon die op Kerstmis geboren is.

c. Een heilige is een voorbeeld van een christelijk leven dat inspireert.

Heiligen zijn voorbeelden van een christelijk leven dat inspireert. Een overleden persoon kan heilig verklaard worden indien hij/zij een inspirerend en gelovig leven heeft geleid en een voorbeeld kan zijn voor andere gelovigen vandaag.

In het dagelijkse leven van katholieken speelt de verering van heiligen een belangrijke rol, zo is Maria (de moeder van Jezus) de meest bekende heilige binnen het katholicisme. Het geloof in en de verering van Maria wordt ook uitgedrukt in tal van liederen, gebeden en in de kunst. Ook zijn er bepaalde plaatsen verbonden met Maria, zoals bijvoorbeeld Lourdes in Frankrijk en Scherpenheuvel in België.

8. Waar woont de paus, het hoofd van de Katholieke Kerk?

- a. **Vaticaanstad**
- b. Rio de Janeiro, Brazilië
- c. Lourdes, Frankrijk

Vaticaanstad ligt binnen de stad Rome, in Italië. Het is de hoofdzetel van de Katholieke Kerk en de plaats waar de paus woont.

9. Wat is één van de belangrijkste symbolen voor katholieken?

- a. De berg
- b. **Het kruis**
- c. Het graf

Jezus werd geboren in de eerste eeuw van de christelijke jaartelling in Palestina en was een uniek iemand. Hij vertelde tal van inspirerende lessen en verhalen, en verrichtte wonderen. Hij kondigde het Rijk van God aan: een rijk van liefde, niet van macht. Daarom kende Jezus ook tegenstand. Hij stierf uiteindelijk aan het kruis, voor de zonden van alle mensen. Als Zoon van God stond hij echter op uit de dood. Zijn dood en verrijzenis onthulden Gods liefde, en betekenden het begin van het christendom. Het kruis is daarom één van de belangrijkste symbolen binnen het christelijk geloof en doet denken aan de kruisdood van Jezus.

10. De eucharistie herinnert katholieken aan...

- a. ... de paus.
- b. ... Maria, de moeder van Jezus.
- c. **... het Laatste Avondmaal, Christus en het paasmysterie.**

Figuur 2.2
Het moment van de eucharistie tijdens een viering in de kerk.
Bron : © lightpoet / Adobe Stock

De eucharistie herinnert katholieken aan het Laatste Avondmaal. Dit is de laatste maaltijd die Jezus samen met zijn leerlingen, ook wel apostelen genoemd, nuttigde. Tijdens het Laatste Avondmaal brak Jezus het brood en deelde dit. Vervolgens zei Jezus: "Dit is mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt" (Lc 22, 19). Jezus liet ook wijn rondgaan, dat hij zijn bloed noemde: "Deze beker is het Nieuwe Verbond in mijn Bloed, dat voor u wordt vergoten" (Lc 22, 20). Hierna vroeg Jezus aan zijn leerlingen om de maaltijd op deze manier te blijven herhalen, daarom komt de kerkgemeenschap al vanaf het begin samen om de eucharistie te vieren. En het is niet alleen een herdenking van het Laatste Avondmaal, maar ook de herdenking van Christus en het paasmysterie.

**2.2.3 OEFENING 3:
DE ZEVEN
SACRAMENTEN
(10 MINUTEN)**

Een sacrament is een ritueel in **de Katholieke Kerk**, waarbij God en de mens elkaar ontmoeten. De katholieke traditie kent **zeven sacramenten** die belangrijke momenten en overgangen in het leven van katholiek gelovigen symboliseren.

De leerlingen kunnen in hun handleiding een opsomming van de zeven sacramenten terugvinden. Ze verbinden elk sacrament met de juiste betekenis door het nummer van het sacrament bij de juiste omschrijving te noteren. U kan de juiste antwoorden hier terugvinden.

1. Sacrament van het doopsel
2. Sacrament van de eucharistie
3. Sacrament van het vormsel
4. Sacrament van het huwelijk
5. Sacrament van de priesterwijding
6. Sacrament van de ziekenzalving
7. Sacrament van boete en verzoening

Omschrijving	Sacrament (nummer)
Bij dit sacrament wordt een katholiek gelovige gezalfd met de Heilige Geest. Het is een bevestiging van het doopsel. Op die manier toont de gelovige aan God en de Kerkgemeenschap dat hij/zij katholiek wil zijn.	3
Dit sacrament schenkt vergeving en verzoening, nadat een katholiek gelovige de eigen zonden heeft opgebiecht en bereid is om het eigen leven te vernieuwen.	7
Dit sacrament ontvangt een katholiek voor de eerste keer bij de Eerste Communie. Het sacrament herinnert katholieken aan het Laatste Avondmaal, waar Jezus aan zijn leerlingen vroeg om de maaltijd altijd op dezelfde manier te blijven herhalen. Met dit sacrament herdenken katholieken Christus en het paasmysterie.	2
Bij dit sacrament worden twee personen niet alleen verbonden levenslang met elkaar, maar ook met God en de Kerkgemeenschap.	4
Mensen worden aan de hand van dit initiatiesacrament binnengeleid in het christelijk geloof, door water overgoten in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.	1
Dit sacrament wordt toegediend aan zieken en stervenden. Het is een grote steun en laat de zieke of stervende de nabijheid van God ervaren.	6
Met dit sacrament toont een persoon de keuze om zich met een kerkelijk ambt ten dienste te stellen van God en de Kerkgemeenschap. Dit sacrament kunnen alleen ongehuwde mannen verkrijgen.	5

2.2.4OEFENING 4:
JUIST OF FOUT?
(5 MINUTEN)

De leerlingen beantwoorden onderstaande vragen na het bekijken/lezen van Sara's brief. U kan de juiste antwoorden hier terugvinden met aanvullende informatie over het correcte antwoord.

1. Jezus leefde in de eerste eeuw van de christelijke jaartelling. Hij was een bijzonder en inspirerend persoon. Hij kende geen enkele tegenstand gedurende zijn leven.

JUIST / FOUT

Deze uitspraak is fout. Jezus werd geboren in de eerste eeuw van de christelijke jaartelling in Palestina en was een uniek iemand. Hij vertelde tal van inspirerende lessen en verhalen, en verrichtte wonderen. Hij kondigde het Rijk van God aan: een rijk van liefde, niet van macht. Daarom kende Jezus ook tegenstand. Hij stierf uiteindelijk aan het kruis, voor de zonden van alle mensen. Als Zoon van God stond hij echter op uit de dood. Zijn dood en verrijzenis onthulden Gods liefde, en betekenden het begin van het christendom.

2. Een katholiek gelovige die op bedevaart gaat, maakt een inspirerende reis naar een plaats met een belangrijke religieuze betekenis. Katholieken kunnen op bedevaart gaan naar plaatsen die met heiligen zijn verbonden, zoals Lourdes.

JUIST / FOUT

Deze uitspraak is juist. Voor veel mensen is een bedevaart een inspirerende ervaring die hun de rest van hun leven bijblijft.

3. Vaticaanstad is een bijzondere plaats voor katholieken. Het is de enige plaats waar de Bijbel, het geloofsboek van christenen, gelezen kan worden.

JUIST / FOUT

Deze uitspraak is fout. Hoewel het waar is dat Vaticaanstad een belangrijkste plaats is voor katholieken in heel de wereld, is het niet de enige plaats waar de Bijbel gelezen kan worden. Vaticaanstad is de hoofdzetel van de Katholieke Kerk en de plaats waar de paus woont. De paus is het hoofd van de Rooms-Katholieke Kerk.

2.2.5 OEFENING 5: HET ONZEVADER (5 MINUTEN)

Deze module over het katholicisme eindigt met misschien wel het bekendste gebed van christenen, of zelfs één van de meest bekende gebeden ter wereld: het **Onzevader**. Dit gebed is niet alleen belangrijk voor katholieken, maar ook voor protestanten, anglicanen, orthodoxen, enzovoort. Het gebed werd door Jezus Christus zelf gegeven. Het is dus eeuwenoud en kan zelfs teruggevonden worden in de Bijbel.

Het Onzevader is een krachtige tekst gericht aan God. Gelovigen kunnen hier troost, steun, hoop en vertrouwen in terugvinden. Het is een tekst die katholieken ook over de toekomst doet dromen, waarin niets wat goed is uiteindelijk verloren gaat.

Onze Vader, die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd,
Uw Rijk kome,
Uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze sn breng ons niet in
beproevingmaar verlos ons van het kwade.

De leerlingen lezen in stilte het gebed en de achtergrondinformatie. Vervolgens reflecteren de leerlingen over de volgende vragen:

1. Wat verwondert je het meest in dit gebed?
2. Bid jij wel eens?
3. Als je zelf niet bidt, begrijp je waarom anderen dit wel doen? Wat zou je aan hen willen vragen?

2.3 EXTRA OEFENING

2.3.1 LITURGISCH JAAR

Niet alleen in het christendom, maar ook bij andere godsdiensten en levensbeschouwingen zijn rituelen en gebruiken van belang in het (gelovig) leven. Deze verschillende rituelen en gebruiken zijn meestal verbonden met een bepaalde feestdag. Feestdagen hebben vaak een bijzondere betekenis voor gelovigen en doorbreken het alledaagse leven. Ook binnen het katholicisme zijn er verschillende bijzondere momenten doorheen het jaar, waarbij katholieken samen hun geloof beleven. Binnen de Katholieke Kerk spreken gelovigen over het kerkelijk jaar, of het liturgisch jaar. Het **liturgisch jaar** vangt telkens aan met de eerste zondag van de advent en eindigt met het feest van Christus Koning.

Het liturgisch jaar kan ingedeeld worden in verschillende periodes, maar focust grotendeels op twee belangrijke feestdagen: Kerstmis en Pasen. Hier ziet u een schematische voorstelling van het liturgisch jaar:

In wat volgt, vindt u een overzicht van de meest belangrijke feestdagen in het kerkelijk/liturgisch jaar van de Katholieke Kerk. Naast deze feestdagen bestaan er uiteraard ook nog tal van andere feestdagen die van belang zijn voor katholiek gelovigen.

De adventsperiode

De eerste zondag van de adventsperiode markeert het **begin van het liturgisch jaar** binnen de Katholieke Kerk. De advent is de periode voorafgaand aan Kerstmis. Het is de voorbereiding op **Kerstmis**, waarbij christenen uitkijken naar de komst van Jezus. Tijdens de adventsperiode, de vier weken die aan Kerstmis voorafgaan, versieren christenen een krans. Deze adventskrans wordt versierd met vier kaarsen. Iedere zondag van de adventsperiode wordt een nieuwe kaars aangestoken om af te tellen naar de geboorte van Jezus Christus.

Figuur 2.3
Een adventskrans
Bron: © sandra starke/
EyeEm / Adobe Stock

De kersttijd

Ieder jaar op 25 december vieren christenen over heel de wereld Kerstmis. Met Kerst vieren gelovigen de geboorte van Jezus Christus. Kerstmis is een echt familiefeest, gelovigen komen gezellig samen met heel de familie. Alsook komt de geloofsgemeenschap samen voor een viering in de kerk.

Kerstmis wordt ook gekenmerkt door enkele gebruiken, zoals het zetten van een kerststal met Jezus, Maria en Jozef. Maar ook de herders, de Drie Koningen en andere figuren komen in deze kerststal voor. Het kerststalletje en de kerstboom zetten gelovigen ieder jaar meestal reeds gedurende de advent en de kerstperiode. Een kerststalletje doet gelovigen terugdenken aan de geboorte van Jezus. Dit kerststalletje zetten katholieken meestal bij een versierde kerstboom. Onder de kerstboom worden cadeautjes gelegd.

De Kersttijd wordt afgesloten met **Driekoningen**. Dit wordt jaarlijks gevierd op 6 januari. Met Driekoningen herdenken gelovigen de 'wijzen uit het oosten' die een ster volgden op zoek naar 'de pasgeboren koning der Joden', en geschenken voor de pasgeboren Jezus meebrachten.

Figuur 2.4
Een kerststal
Bron: © MarianStock /
Adobe Stock

De veertigdagen- of vastentijd

Aan het Paasfeest gaat de vastentijd vooraf. De vastentijd, of de veertigdagentijd, zijn de veertig dagen voor Pasen. De vastentijd start jaarlijks in februari of maart, afhankelijk van wanneer Pasen valt. De veertigdagentijd of vastenperiode is de voorbereiding op het Paasfeest, en begint op Aswoensdag. Gelovigen ontvangen op **Aswoensdag** een askruisje. De daaropvolgende veertigdagentijd verwijst naar de veertig dagen die Jezus doorbracht in stilte en eenzaamheid om door middel van gebed en vasten zich tot God te richten, zoals verhaald wordt in de evangelies.

De laatste week voor Pasen noemen christenen de **Goede Week**. De Goede Week vangt aan met Palmzondag, dan herdenken gelovigen het verhaal van de intocht van Jezus in Jeruzalem. De dag voor de kruisdood van Jezus vieren christenen Witte Donderdag, waarop Jezus met zijn leerlingen het Laatste Avondmaal deelde. Op Goede Vrijdag herdenken christenen vervolgens het lijden en sterven van Jezus. Jezus stierf voor de zonden van alle mensen. Stille zaterdag is de dag voor Pasen, waarop christenen stilstaan bij de dood van Jezus. En op zondag vieren christenen Pasen.

Figuur 2.5
Op Aswoensdag
ontvangen gelovigen een
askruisje.
Bron: © iweta0077 /
Adobe Stock

De paastijd

Het belangrijkste feest voor christenen is Pasen. Met **Pasen** herdenken christenen de verrijzenis van Jezus uit het graf. Na de kruisdood werd Jezus immers opnieuw tot leven gewekt door God. Christenen vieren met Pasen aldus dat Jezus uit de dood is opgestaan en dat de dood niet het laatste woord heeft. De liefde van God is sterker dan de dood. Zo is Pasen het symbool van hoop en toekomst. Het lijden, de dood en de verrijzenis van Jezus Christus vormen de kern van het christelijk geloof. Dit vieren christenen op Paasdag zelf met een viering in de kerk. Pasen is, net als Kerstmis, een vrolijk familiefeest, waarbij christen bijvoorbeeld op zoek gaan naar chocolade paaseitjes, of zelf paaseitjes versieren.

Veertig dagen na Pasen vieren christenen Hemelvaartsdag. Met **Hemelvaart** herdenken gelovigen dat Jezus na zijn verrijzenis wordt opgenomen in de hemel, bij God de Vader. Net zoals Hemelvaart op die manier samenhangt met Pasen, wordt ook het feest van **Pinksteren** verbonden met het Paasverhaal. Pinksteren valt tien dagen later dan Hemelvaart, of vijftig dagen na Pasen. Op deze dag herdenken christenen het neerdalen van de Heilige Geest. Met Pinksteren herdenken christenen dat Jezus hen niet in de steek liet na Hemelvaart, integendeel, Jezus kondigde de komst van de Geest zelf aan. Dit brengt ons ook bij het begrip van de Heilige Drievuldigheid, christenen spreken met name steeds over God in drievoud: God de Vader, Jezus Christus de Zoon en de Heilige Geest.

Figuur 2.6
Met Pasen vieren christenen de verrijzenis van Jezus.
Bron: © Aldeca Productions / Adobe Stock

Einde van het liturgisch jaar

In de laatste periode van het liturgisch jaar vallen Allerheiligen en Allerzielen. Deze jaarlijkse feestdagen worden telkens op één en twee november gevierd. **Allerheiligen** valt ieder jaar op één november en is een feestdag ter nagedachtenis van alle heiligen en martelaren uit de katholieke traditie. Op twee november wordt **Allerzielen** gevierd, waarbij alle overledenen herdacht worden. Katholieken hebben op Allerheiligen of Allerzielen de gewoonte om naar het kerkhof te gaan en op die manier de overledenen te herdenken.

Op de laatste zondag van het liturgisch jaar vieren gelovigen het feest van **Christus Koning**, dit feest betekent het einde van het liturgisch jaar. De adventsperiode, het begin van een nieuw liturgisch jaar, start een week later.

Figuur 2.7
Met Allerheiligen en
Allerzielen bezoeken
christenen het kerkhof
ter nagedachtenis van
alle overledenen.
Bron: © encierro /
Adobe Stock.

Didactische suggesties

De leerlingen maken kennis met de betekenis van de belangrijke feesten binnen het katholicisme. Ze verbinden de de juiste betekenis met de juiste feestdag.

Bespreek de verschillende feestdagen van het katholicisme met de leerlingen aan de hand van het schema van het liturgisch jaar. De volgende vragen kunnen besproken worden:

- Welke feestdagen ken je? Welke feestdagen zijn nieuw voor jou?
- Van welke feestdag ken je de betekenis?
- Zijn er feestdagen die je zelf ook op een bepaalde manier (met jouw familie of vrienden) viert?

De verschillende feestdagen kunnen samen met de leerlingen besproken worden aan de hand van de afbeeldingen met de volgende vragen:

- Wat zien de leerlingen op de foto?
- Over welke feestdag gaat het?
- Hoe kan dit verbonden worden met de desbetreffende feestdag?
- Welke betekenis(sen) kunnen we in deze foto terugvinden, welke betekenis heeft de feestdag voor gelovigen?

De klas wordt opgedeeld in groepjes, waarbij iedere groep een feestdag krijgt toegewezen. Vervolgens presenteren de verschillende groepjes de toegewezen feestdag aan de rest van de klas aan de hand van een PowerPointpresentatie met foto's, beeldmateriaal, citaten, persoonlijke verhalen,...

2.4 SCENARIO

Hallo! Mijn naam is Sara, ik ben veertien jaar oud en katholiek gelovige. Ik voel mij net zoals de rest van mijn gezin, verbonden met de Katholieke Kerk. Het katholicisme is een stroming binnen het christendom. Katholiek betekent 'universeel', je kan dus zeggen dat de katholieke boodschap en de Katholieke Kerk aan iedereen gericht is.

Net zoals andere christenen, geloven katholieken in God in drievoud: God de Vader, Jezus de Zoon en de Heilige Geest. Dit noemen we de Heilige Drievuldigheid. Dit komt ook terug in het kruisteken dat christenen maken en waarbij zij zeggen: "In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest". Het kruisteken is een symbolische handeling en is een verwijzing naar het kruis waarop Jezus stierf, één van de belangrijkste symbolen binnen ons geloof.

Jezus werd geboren in de eerste eeuw van de christelijke jaartelling in Palestina en was een uniek iemand. Hij vertelde tal van inspirerende lessen en verhalen, en verrichtte wonderen. Hij kondigde het Rijk van God aan: een rijk van liefde, niet van macht. Daarom kende Jezus ook tegenstand. Hij stierf uiteindelijk aan het kruis, voor de zonden van alle mensen. Als Zoon van God stond hij echter op uit de dood. Zijn dood en verrijzenis onthulden Gods liefde voor ons, en betekenden het begin van het christendom.

Vandaag is het Kerstmis! Ieder jaar op 25 december vieren christenen over heel de wereld de geboorte van Jezus. Kerstmis is een echt familiefeest. We komen gezellig samen met heel de familie, om lekker te eten en cadeautjes te openen! Weet je wat ik ook erg leuk vind aan Kerstmis? Het kerststalletje! Een kerststalletje doet ons terugdenken aan de geboorte van Jezus. Dit kerststalletje zetten katholieken meestal bij de versierde kerstboom.

Naast Kerstmis zijn er nog andere feestdagen die een belangrijke plaats en betekenis hebben in het leven van katholieken. De belangrijkste feestdag is Pasen. Met Pasen herdenken christenen de verrijzenis van Jezus uit het graf. De liefde van God is sterker dan de dood. Zo is Pasen het

symbool van hoop en toekomst. Het lijden, de dood en de verrijzenis van Jezus Christus vormen de kern van het christelijk geloof. Pasen is ook een vrolijk familiefeest, waarbij we op zoek gaan naar chocolade paaseitjes, of we maken zelf gekleurde paaseitjes!

Op feestdagen als Kerstmis en Pasen, gaan katholieken naar de kerk, het gebedshuis van christenen. Bij elke viering lezen we enkele passages uit de Bijbel. Uit de Bijbel putten gelovigen veel kracht. Bij elke viering in de kerk ontvangen katholieken het sacrament van de eucharistie. Een sacrament is een ritueel in de Katholieke Kerk waarbij God en mens elkaar ontmoeten. De katholieke traditie kent zeven sacramenten die plaatsvinden op belangrijke overgangsmomenten in het leven.

Het sacrament van de eucharistie ontvang je de eerste keer bij je Eerste Communie, ik was toen zeven jaar oud. De eucharistie herinnert ons aan het Laatste Avondmaal. Dit is de laatste maaltijd die Jezus deelde met zijn apostelen. Jezus vroeg aan zijn leerlingen om de maaltijd te blijven herhalen. Daarom komt de Kerkgemeenschap al vanaf het begin samen om de eucharistie te vieren.

Naast het sacrament van de eucharistie zijn er nog zes andere sacramenten die een belangrijke rol spelen in het leven van katholieken. Het eerste sacrament is het doopsel. Mijn ouders hebben gekozen om mij als baby te laten dopen. Het doopsel is een initiatiesacrament waarbij mensen worden opgenomen binnen de Katholieke Kerk. Water wordt over het hoofd van de gedoopte gegoten, en de gedoopte krijgt ook een peter en een meter. Zowel kinderen als volwassenen kunnen worden gedoopt, om lid te worden van de Katholieke Kerk. Een katholiek gelooft dat het doopsel het begin is van een nieuw leven in Christus.

Toen ik twaalf jaar werd, heb ik het sacrament van het vormsel ontvangen. Dit is ook een

initiatiesacrament, zoals het doopsel. De vormeling wordt gezalfd met de Heilige Geest. Het is de bevestiging van het doopsel en van de verbondenheid met God en de Kerkgemeenschap. Je zegt dan aan iedereen: 'Ik wil katholiek zijn'.

Later wil ik ook graag trouwen voor de Kerk! Het sacrament van het huwelijk verbindt niet alleen twee christenen met elkaar, maar ook met God en de Kerkgemeenschap. Sommige katholieken worden geroepen tot het priesterschap of tot een religieus gemeenschapsleven. Zij ontvangen het sacrament van de priesterwijding. Ze stellen zich bewust ten dienste van God en de Kerkgemeenschap. Ook vrouwen kunnen de kerk dienen, als religieuzen in congregaties of als leken, zowel binnen als buiten het huwelijk.

Vorig jaar is mijn grootvader gestorven. Op het einde van zijn leven heeft hij het sacrament van de ziekenzalving ontvangen, wat een bijzonder en troostend moment was voor hem en onze familie. Het sacrament van de ziekenzalving wordt toegediend aan zieken en stervenden. De zieke of stervende ervaart of voelt dat God hem of haar liefdevol nabij is.

Het laatste sacrament waar ik meer over wil vertellen, is het sacrament van boete en verzoening. Dit sacrament geeft katholieken de mogelijkheid om hun zonden op te biechten aan een priester. Onze zonden, kwaadheid en onmacht worden toevertrouwd aan God, die ons vervolgens vergeving en verzoening schenkt als we bereid zijn ons leven te vernieuwen. Katholiek zijn heeft morele implicaties: de waardigheid van de menselijke persoon eerbiedigen, verantwoordelijkheid opnemen voor de gemeenschap en de hele schepping.

In het alledaagse leven van katholieken speelt de verering van heiligen een belangrijke rol. Heiligen zijn voorbeelden van een christelijk leven dat inspireert. De meest bekende heilige die wordt vereerd is Maria, de moeder van Jezus. Ook zijn er bepaalde plaatsen verbonden met Maria, zoals Lourdes in Frankrijk. Mensen gaan vaak op bedevaart. Een bedevaart is een tocht of een reis van een gelovige naar een bedevaartsoord. Voor veel mensen is een

bedevaart een inspirerende ervaring die hun de rest van hun leven bijblijft.

Om te eindigen wil ik nog iets zeggen over Vaticaanstad, in Rome, want dit is de belangrijkste plaats voor katholieken in heel de wereld omdat het de hoofdzetel van de Katholieke Kerk is. Het is de plaats waar de paus woont! De paus is het hoofd van de Rooms-Katholieke Kerk. Naast de paus zijn er nog drie andere ambten binnen de Katholieke Kerk: bisschop, priester en diaken. Katholieke gelovigen die geen formeel ambt opnemen, worden leken genoemd. Leken worden geroepen om zich te engageren in de samenleving vanuit een christelijke inspiratie. Graag wil ik afsluiten met een gebed, misschien wel het bekendste gebed van christenen ter wereld, door Jezus zelf gegeven: het Onzevader

Onze Vader, die in de hemel zijt,

Uw naam worde geheiligd,

Uw Rijk kome,

Uw wil geschiede

op aarde zoals in de hemel.

Geef ons heden ons dagelijks brood

en vergeef ons onze schulden,

zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren

en breng ons niet in beproeving

maar verlos ons van het kwade.

2.5 WOORDENLIJST

Bedevaart

Een katholiek gelovige die op bedevaart gaat, maakt een inspirerende reis naar een plaats met een belangrijke religieuze betekenis. Katholieken kunnen ervoor kiezen om op bedevaart te gaan naar plaatsen die met heiligen zijn verbonden, zoals Lourdes. Voor veel mensen is een bedevaart een inspirerende ervaring die hun de rest van hun leven bijblijft.

Bijbel

De Bijbel is het geloofsboek van christenen. Dit heilig boek voor christenen bestaat uit twee delen: het Oude/ Eerste Testament en het Nieuwe/Tweede Testament. De term 'Bijbel' komt van het Griekse woord biblia, wat 'boeken' betekent. De Bijbel is immers een verzameling van verschillende boeken, bestaande uit verschillende literaire genres: legenden, wijsheden, (historische) verhalen, profetische visioenen, Evangelies, enzovoort.

Heilige

In het alledaagse leven van katholieken speelt de verering van heiligen een belangrijke rol. Heiligen zijn voorbeelden van een christelijk leven dat inspireert. Een bekend voorbeeld van een heilige is Maria, de moeder van Jezus.

Heilige Drievuldigheid

Net zoals andere christenen, spreken katholieken over God in drievoud: God de Vader, Jezus de Zoon en de Heilige Geest. Dit noemen we de Heilige Drievuldigheid. Dit komt ook terug in het kruisteken dat christenen maken en waarbij zij zeggen: "In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest".

Katholiek

Het katholicisme is een stroming binnen het christendom. Katholiek betekent 'universeel'. De katholieke boodschap en de Katholieke Kerk is immers aan iedereen gericht.

Onzevader

Het Onzevader is een bekend en veelvuldig gebeden gebed onder christenen, gericht aan God. Het werd door Jezus zelf gegeven en is terug te vinden in de Bijbel. Dit gebed is eeuwenoud en in wel honderden talen vertaald.

Rijk Gods

Jezus kondigde het Rijk Gods, of het Rijk van God, aan: een rijk van liefde, niet van macht. Het Rijk Gods heeft een belangrijke plaats binnen het christendom en vormt mede de kern van Jezus' verkondiging. Wanneer christenen spreken over het Rijk Gods, verwijzen ze naar de hoop en droom van een andere en nieuwe wereld van Gods Koninkrijk. De exacte betekenis en inhoud is echter voor interpretatie vatbaar en verschilt naargelang context en tijd.

Sacrament

Een sacrament is een ritueel in de Katholieke Kerk waarbij God en de mens elkaar ontmoeten. De katholieke traditie kent zeven sacramenten die belangrijke momenten en overgangen in het leven van katholiek gelovigen symboliseren: sacrament van het doopsel, sacrament van de eucharistie, sacrament van het vormsel, sacrament van het huwelijk, sacrament van de priesterwijding, sacrament van de ziekenzalving, sacrament van boete en verzoening.

Foto: Annie Spratt | Unsplash

2.6 BIBLIOGRAFIE

De Schepper, Jef. 2006. *Wat christenen geloven*. Tielt/Wommelgem: Lannoo NV/Van in, pp. 26-27, pp. 156-159.

Elisabeth. "De advent: oorsprong, geschiedenis en betekenis". Accessed February 12, 2021. <https://www.pastoralezorg.be/page/de-advent-in-zorg-en-welzijnsvoorzieningen/>

Lauvrijs, Bart. 2006. *Het feestenboek voor de jeugd: verhelderende en megaleuke weetjes*. Antwerpen: Berghmans.

Pexels, "The best free stock photos & videos shared by talented creators". Accessed February 12, 2021. <https://www.pexels.com/>

Pollefeyt, Didier & Hendrickx, Jeroen. 2020. *Letter & Geest. Christelijke ingrediënten voor actueel godsdienstonderwijs. Deel III: derde graad secundair onderwijs*. Antwerpen: Uitgeverij Halewijn.

Thomas. "7 sacramenten (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-zeven-sacramenten/>

Thomas. "Ambten in de kerk (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ambten-in-de-kerk/>

Thomas. "De eerste kerk (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-de-eerste-kerk/>

Thomas. "Een jaar vol feesten". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/een-jaar-vol-feesten/>

Thomas. "Heilige Geest (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-heilige-geest/>

Thomas. "Jezus als openbaring (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-jezus-als-godsopenbaring/>

Thomas. "Laudato Si (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/laudato-si/>

Thomas. "Literaire genres in de bijbel (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/literaire-genres-bijbel/>

Thomas. "Liturgisch jaar (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-liturgisch-jaar/>

Thomas. "Onzevader (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-onzevader/>

Thomas. "Over de grens (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/over-de-grens/>

Thomas. "Paasmysterie (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-paasmysterie/>

Thomas. "Rijk gods (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/rijk-gods/>

Thomas. "Sacrament van boete en verzoening (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/sacrament-van-boete-en-verzoening/>

Thomas. "Sacrament van de eucharistie (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-sacrament-van-de-eucharistie/>

Thomas. "Sacrament van de ziekenzalving (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/sacrament-ziekenzalving/>

Thomas. "Sacrament van het doopsel (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/sacrament-van-het-doopsel/>

Thomas. "Sacrament van het huwelijk (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-sacrament-huwelijk/>

Thomas. "Sacrament van het vormsel (Theologische achtergrond)". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/sacrament-van-het-vormsel/>

Thomas. "Servus Servorum Dei. Over de toekomst van het pausschap". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/servus-servorum-dei/>

Thomas. "Theologische achtergronden". Accessed February 12, 2021. <https://www.kuleuven.be/thomas/page/theologische-achtergronden/>

Vatican News. "Our Father". Accessed February 12, 2021. <https://www.vaticannews.va/en/prayers/our-father.htm>

Youcat. 2011. Jongerencatechismus van de Katholieke Kerk. Tielt: Lannoo, pp. 86-89.

KU LEUVEN

Didier Pollefeyt (Menen, 1965) is gewoon hoogleraar aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven, België. Hij is voorzitter van het Centrum Academische Lerarenopleiding en van het Centrum voor Vredesethiek van de KU Leuven. Hij doceert religieuze initiatie, communicatie en vorming, vakdidactiek godsdienst en post-holocaust joods-christelijke relaties. Hij is verantwoordelijk voor de didactische website Thomas voor het godsdienstonderwijs in de Lage Landen en promotor van de internationale onderzoeksgroep 'Enhancing Catholic School Identity' (ECSI).

Leen Deflem (Leuven, 1995) werkt als wetenschappelijk onderzoekster aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven, België. Deflem behaalde een bachelor- en masterdiploma in de Geschiedenis, een getuigschrift in de Theologie en een educatief diploma aan de KU Leuven. Ze werkt bij het Centrum Academische Lerarenopleiding van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen (KU Leuven) en is betrokken bij het internationale ECSI-project ('Enhancing Catholic School Identity'). Daarnaast werkt ze ook voor Thomas, de didactische website voor leerkrachten en godsdienstonderwijs in het Nederlandstalige onderwijsgebied. Deflem is ook werkzaam bij Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Elies Van Noten (Lier, 1995) is als wetenschappelijk onderzoekster verbonden aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven, België. Ze behaalde een bachelor in de Geschiedenis en een master in de Culturele Studies aan de KU Leuven. Daarnaast behaalde ze een getuigschrift in de Theologie en een educatief diploma, alsook aan de KU Leuven. Van Noten werkt bij het Centrum Academische Lerarenopleiding van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen (KU Leuven) en is betrokken bij het internationale ECSI-project ('Enhancing Catholic School Identity'). Daarnaast werkt ze ook voor Thomas, de didactische website voor leerkrachten en godsdienstonderwijs in het Nederlandstalige onderwijsgebied.

EDUC8 Consortium

Dit boek werd gefinancierd door het Fonds voor interne veiligheid- Politie van de Europese Unie.